

Szerkesztői iroda:
Nagyenyeden
A KIADÓHIVATALBAN
hová
lap szellemi részét illető
közlemények küldendők

Kiadóhivatal:
Wokál János könyvkereskedése
hová
az előfizetések és hirdetések
bérmentesen küldendők.
Kéziratok nem adatsnak vissza.

KÖZÉRDEK

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hordva vagy
vidékre postán küldve
egész évre 4 frt,
félre . . . 2 frt,
negyedévre 1 frt.

Hirdetmények díja:
3 hasábos petit sorért, vagy
ennek helyéért 5 kr.
Bélyegdíjért külön 30 kr.
vilttér sora 15 kr.

Az erdélyi Kárpát egyesület.

Folyó hó 12-én nagy napja volt az Emkének. Diadalmasan mutatá be nagy reményekre jogosító szülöttjét: az erdélyi-Kárpát együletet, mely az nap tartá alakuló gyűlését. Ötszáznál több tag, nyolcz törvényhatóság, három testvéregylet, s három kiváló miniszter támogatását bírja a testet öltött eszme, melyet erőteljesen kell fejleszteni, támogatni, és erősíteni, Miért? Saját magunk jóvoltáért, a társadalomért, melyben léteünk, — a testvér nemzetiségekkel való bensőbb érintkezésért, kikkel együtt élünk, a közgazdasági tevékenység fejlesztéséért, mely a haza természeti kincseinek megismerése folytán új, meg új lendületet vehet. Mert mit akar a Kárpát egylet? ismertetni hazánkat és népét! kikkel? első sorban velünk, kik e hazarészben lakunk s kik oly keveset tudunk személyes tapasztalásból hazánk természeti szépségeiről s gazdagságáról. Lám a „Siebenbürgischer Karpathen Verein“, mely tagjai sorában látja Brassó, Fogaras és Szeben vármegyék legtöbb jelesét, nevezett városok polgárságának minden osztályát, mily kedvelt és hasznossá tudta tenni gyönyörű vidékeire rendezett kirándulásokat. Vasár és ünnepnapokon a Bucsecs, a Schuller, a Czenk s az azokat körítő kisebb-nagyobb hegyek ormai felé tolong Brassó népe, az iparos, a tanító s a tisztviselő, a helyett, hogy a kocsmák rekedt bűzhödét levegőjében vesztegetné pénzét s rontaná egészségét. Az egylet gondoskodik járható ösvények fenntartásáról, menházakról, vezetőkről s így teszi könnyebbé s kedvesebbé a testedző, lelket vidító kirándulásokat. Csak a magyarság lakta föld szépségei nélkülözteké eddig ez előnyöket, pedig a magyar felvidéki kárpát egylet rendkívül

eredményes működése már régebben is fölserkentethetett volna, ha már a százastaverek kisebb körű együletének kedvező hatású munkálkodása nem költötte fel érdeklődésünket, azé az egyület mely első sorban üdvözlé az új Kárpát együletet.

De már vége a tespedésnek, a mozgalom örövendetes folyamatba indult. A ki csak teheti ne sajnálja a 30 frt alapító, vagy az évi 2 frt tagsági díjat, gazdagon fog kamatozni. Testi és szellemi ereje fog frissülni, élénkülni s erre nekünk annyira exponált helyzetben álló erdélyrészeknek talán tiszszerte több szükségük van, mint más országbelieknek. Hiszen — hogy komolyabb eshetőségre is utaljunk — egy háboru esetén mit érnének pusztán a Manlicher fegyverek, ha a hadsereghez honvédséghez s a népfelkeléshez tartozók legnagyobb része hazánk terepviszonyait, a legpontosabban nem ismerné! Az nem elég, hogy a tábori térképről valahogy kibetűzze a vezető tiszt a harez, vagy a felvonulás szinterét, ezt az ellenség szintugy megtudja tenni, kell, hogy minden öntudatos intelligens katona részletesen ismerje hazáját és népét éppen úgy, mint pl. Hofer András alatt a tiroliak a Napoleoni háboruk alkalmával.

Azonban nagy eredményeket csak úgy érhet el az erdélyrészi Kárpát-egylet, ha egy épkezláb ember sem vonja ki magát kötelékből, így rövid pár év alatt jelentékeny változást fogunk tapasztalni majd a közszellemben is, mely ha értelesen fog nyilvánulni a szépnek, hasznosnak javunkra fordításában, bizonyára a művelt külföld elismerését, sőt támogatását is teljes mértékben kifogja nyerni.

is lehetett látni. A megrongált butordarabok, törött családi kepek közül az enyedi nemzetőrök némelyike sajátjára ösmert.

Az „Aksztódomb“on innen csakhamar, három czirkáló oláh lovas pillantottak meg, kik a magyar csapatot észrehevén azonnal megfordultak s löhalálában vágattak vissza a városba.

Az olasz lovasok közül kettő-három utánunk iramodott s az országuton, majd a „Kápolna“ dombon üzték be a városba, utolérni azonban nem tudták.

A város végétől két kilométernyi távolban az országúttól egy út ágazott el Torda felől jöve jobbra, mely a „Veres keraszt“ mellett és a „Kápolna domb“on végig a Collegium utcán vezetett be a városba.*)

Azon ponton, hol ezen régi út a töltött utat érintette, Perecz a most már lehető leggyorsabb menetben előre haladó csapatát pár perczre megállította. Őt üres szekeret előrendelt, azokra felültetett 18 nemzetőrt s meghagyta, hogy sebes hajításban igyekezzenek Enyedet elérni a régi országuton.

A honvédeket és a többi nemzetőrtöket pedig csatasorokba állította s utasításul adta, hogy gyorsított menetben haladjanak előre a töltött uton, nyomuljanak be a városba s az ellenséget ott támadják meg a hol találják.

Ezen intézkedéseit végezve, s valiszereivel s a csapattal jött főurakkal, kik mindannyian lovon ültek, maga is vágatva a szekeren előre indított nemzetőrök után indult a régi uton.

A gyalog csapat előtt hét enyedi nemzetőr haladt előre Nagy József nemzetőr káplár vezetése alatt, köztük I. Drincz József, Opra János, Nagy Sándor.

Perecz terve az vala, hogy az Enyeden létező oláh táborn két oldalról lejjék meg, ezáltal hozzák zavarba, mi mint mindjárt látni fogjuk teljesen sikerült is.

*) A régi országút (Traján utja). Most már nem létezik.

Öszinte szó.

Azóta, hogy december 30-án tartott megyei közgyűlésen jóvá lett hagyva Nagyenyed város szervezeti szabályrendelete, melynek a fizetéseket megállapító §-a indokul szolgált br. Splényi Henrik, Váro Ferencz és Szilágyi Gyula támadására, — foly a háboru kaszinóban és hirlapokban, még pedig egyik részről oly élesen, hogy immár sajnosan tünik ki, miszerint a városi közügyek iránt oly hirtelen kimutatott buzgóság rugóját az eddig némileg féken tartott személyi ellentétekben lehet keresni. Tisztán kitünik ez pl. a „Koloszvár január 10. és 14-ik számaiban „Nagyenyedi állapotok“ cím alatt megjelent levelezésekből, melyek különös előszóval támadják meg Kovács Gyulát ugy is, mint polgármestert, ugy is, mint a „kisegítő takarékpénztár“ igazgatóját, ugy is, mint háztulajdonost, ez utóbbiról így szólván: „A honvéd laktanya kiegészítésül, polgármesterünk is kibővítette tövis-utczai házáat, hogy örnagyi lakásul, évek óta, a városnak (!) adja bérbe“. Persze Tengelyi Jónás a derék czikkirő, honnan tudhassa azt, hogy Kovács Gyula jóval a honvédlaktanya építése előtt vette házáat, azt a maga részére kiépítette, családjaival bele is költözött s ott lakott hosszabb ideig, amig özvegyen maradt apósa hívására hozzá költözött, hogy együtt éljenek. Ezt az igazságot bizonyára a czetnal elnyelte, Jónást pedig szárazra tette, mire ő menten megirta uti tapasztalatait oly híven és igazán, amint eme kis példa is bizonyítja.

Reméljük, hogy a polgármester ur el fogja nélkülünk is igazítani a Jónás dolgát, sőt — ugy véljük, hogy a városi képviselőnek is beleszólása lehet az ily furcsa izlésű s talán nem is éppen tisztességes insinuációkba. Nekünk most más megjegyezni valónk van. Ugyanis a „Nagyenyedi állapotok“ szellemeskedő írója szives volt hosszabb kivonatot közölni lepuak 2-ik számának „Programm és beszámolás“ című czikkéből, melyben azon nézetet fejtették ki általában városaink, s különösen az új tisztviselői karral rendelkező Nagyenyed új cklusba lépő munkálkodására nézve, hogy ez legyen tervszerűen, hosszabb időre megállapítva, s az ily módon végrehajtott munkáról — az érdeklődés folytonos fenntartása vé-

A zöm Dancs Lajos honvéd százados vezetése alatt a mint a város végéhez érkezett, a városból dobpergést hallott és sárga-fekete lobogót pillantott meg.

Felkelő oláhok vonultak le a Magyarutczán szembe a mentőcsapattal.

Ezek a mint észrevették a csatasorokban előre nyomuló fegyveres erőt, megrémülten s legesekélyebb ellenállás kifejtése nélkül szaladtak vissza a város központja felé.

A mentőcsapat ezen része a jelenleg „Reznek“ ház előtt két részre vált.

A kisebb rész a régi laktanya felé indult s a Magyar utca háta mögött a Malom árknak huzódott fel a Nagyhid irányába, a nagyobb rész pedig Magyar utcán üzte a teljes rendetlenségben szaladó felkelő oláhokat.

Perecziek néhány perczrel korábban érkeztek a Bethlen utcán a városba, mint a gyalog csapat, s a régi „Apati“ féle collegium kapuja előtt foglaltak állást.

Megérkezésük perczében jöttek vissza a 3 oláh lovas üldözött schvaliszerek s jelentették, hogy azok Felenyed felé menekültek anélkül, hogy a városban levő oláh táborn a magyar csapat jöveteléről értesíthették volna.

Ugyanekkor a várból, ennek északra nyíló bejáratán egy szerencsétlen magyar ember szaladt ki s Pereczieket megpillentva egyenesen feléjük tartott.

Mikor észrevette, hogy ezek mily kevesen vannak, kérte őket mindenre, hogyha csak ennyien jöttek azonnal térjenek vissza, mert a városban nagy oláh tábor van,

Ekkor már a mentőcsapat ezen része is meghaltotta a városban levő oláh tábor zaját, mlre a nemzetőröket rémület szállta meg annyira, hogy közülök némelyek menekülni akartak vissza azon utcán, melyen a városba jöttek.

Perecz ezt észrehevén, mindkét kezébe pisztolyt ragad s a nemzetőrök felé fordulva harsány hangon eké-

TÁRCZA.

Emlékezés Nagyenyed pusztulására.

(1849. Január 8.)
Szilágyi Farkastól.

(Folytatás.)

Szilvási a híres főuri vadász egyiket azonnal célba vette s lováról lelőtte, a másik azonban nyomban megfordult s a lehető leggyorsabb vágatásban futott Maros-Csesztve irányába.

A Kress lovasok közül néhányan utánna iramodtak de nem tudták sem utolérni, sem elejteni, végre a Marospartján levő tég'ahalmok között eltűnt.

Egy bizonyos ponton tul azért nem tartották lovasaink czélszerűnek üldözni, nehogy a közvetlen közelben, a Maros balpartján levő nagy oláh táborn felverjék s magukra zudítsák.*)

A mentőcsapat Décsé körül már Enyedről jövő szekerekkel találkozott, melyek rakva valának mindenféle rablott portékákkal. Kik eme szekerekkel voltak azok közül életben egy oláh sem maradt. A honvédek és nemzetőrök annyira ingerültek valának, hogy nem volt emberi hatalom, mely őket ezek legyilkolásától vissza birta volna tartoztatni.

Mentől közelebb értek Enyedhez, annál sürűbben jöttek a rablott holmikkal rakott szekerek.

Néhol a töltött ut mindkét szélén ledobott butordarabok hevertek. Itt-ott borraltelt, csapra ütött hordót

*) Az ekspedicióban részt vettek közül akkor többen azt hitték, hogy az elmenekült tribun maga Akszentye vezér volt, de ez nem valószínű.

gett, beszámoló jelentés téve, — mely évről-évre hű képet nyújt a haladásnak. Ebből a cikkiről azt akarja kiolvasni, hogy Enyeden nincs haladás, hogy eddig a polgármester s a tanács semmit sem csinált, avagy ha csinált is, rosszul csinálta. hogy ahoz, ami van semmi érdemet sem szereztek, s mindaddig a míg nincs közfűrdő, — mit különben más városokban rendszeresen magán vállalkozó, vagy egy részvénytársaság szokott létesíteni, — óriási hiba volt bármi kis fizetés javításban részesíteni azokat a tisztviselőket, kiktől napestig való jó munkát követelünk s elvárjuk, hogy családjukkal együtt a társadalomban kellő szerepet vigyenek, áldozzanak jótékonykodásra, irodalomra stb. persze 6—700 frt fizetésből, mert Enyeden ebből minden kitelhetik!

A „Közérdek” ószinte jó indulattal, elfogulatlanul kiséri figyelemmel a vármegye minden városának, s mint megyei székhelynek első sorban Nagynyednek ügyeit; rajta volt, rajta lesz mindig, hogy ez ügyek elfogulatlan tárgyilagossággal, menten minden személyeskedéstől, tételesen diskusszió tárgyává. Jelzett cikkünk szintén azt bizonyítja minden elfogulatlan előtt, hogy kötelességünknek ismerjük oly módon szolgálni városunk közjává, mint csekély erők engedi; hisztük is, hogy törekvésünknek, részben legalább, — lesz fogantatja, mert bizunk a polgármester s a tanács jelesebb tagjainak tevékenységében, jóra való törekvéseiben, valamint elvárjuk a képviselők tagjaitól is, hogy tanácsadói és ellenőrzési kötelességeiket oly módon fogják érvényesíteni, hogy a tisztviselők tevékenységét a legjobb irányban használhatják fel. Mi az összetartásnak vagyunk barátai, Jónás urék pedig — ugy látszik — a széthúzásnak, a mit ószintén sajnálunk, s éppen ez okból tiltakozunk kell az ellen, hogy jelzett cikkünk oly értelemben és oly ezézzel írottunk tekintésük és magyaráztassék, amint Jónás ur szeretné. Ha pedig Jónás urat és társait szintoly jó indulat vezérli Nagynyed iránt, mint minket, kérjük bizonyítsák be ezt oly módon, hogy a mindinkább kellemetlenné váló társadalmi széthúzás, a város és a Bethlen-főiskola intéző körei közé betéskelődni kezdő ármánykodás és viszály elenyészve, — az előhaladás útján egyesült erővel, kölcsönös becsüléssel haladhassunk úgy a város, mint a közkincset képező s különböző érdekek tanyáján nem használható Bethlen-főtanoda javára.

Levelezés.

Marburg (Hessen.) 1891. január 10.

Emlékezés.

Talán némelyek szívében fájó érzelmeket keltek és már jóformán beheggedt sebeket fogok felszaggatni eme pár sorommal, de egyfelől egy elmult barátság az érzelme, másfelől pedig hazafini és pályatársi kötelességem készete, hogy ezen kis közleményt nyilvánosság elé bocsássam.

Egy alig pár éves szomorú esemény emlékét kell felelevenítenem, mely annak idején mindnyájunkat mélyen megdöbbent, igaz részvétre s valódi fájdalomra serkenté.

szól: „Nem hátra, hanem előre. A ki csak egy lépést hátrál lelővöm!”

Ezen szavai elhangzása után a rettentetlen katona nemzetőreit és lovasait előre vezette a vár mellett a „Sisak” vendéglő felé.

A „Buza-piac”-on fegyveres oláh tömeget pillantottak meg, melyet azonnal megrohantak.

Az oláhok ezen ponton némi ellenállást fejtettek ki a közben húzódtak vissza a „Nagyhid” irányába.

Mikor a támadó csapat a vár délnyugoti szegletéig nyomult előre, a „Váradi” féle ház felől már omlott az észvesztetetlen szaladó oláhok.

Talán felesleges is mondanom, hogy ezeket a Magyar-utczán és a malomárok mentén előre nyomuló honvédek és nemzetőrök üzték.

A hid piactól végénél csakhamar nagy torlódás keletkezett. Növelte a torlódást az a körülmény is, hogy ép ekkor Tövis felől egy újabb oláh tábor érkezett a városba, mely a hidon keresztül menekülők szemben talált.

Perezi emberei keményen dolgoztak. A folyton növekedő tömeget nagy erővel nyomták keresztül a hidon, de ez lássan ment, mert az oláhok e helyen kezdetek makacs ellenállást kifejtetni. A patak medre is a hid mindkét oldalán gyűrva volt oláhokkal, kik vaktába lödöztek, meg ordítottak.

Szilvási Miklós személyes bátorságának ez alkalommal is kiváló jeleit adta.

Eközben megérkezett a gyalogság is s a hidat valamint a patak medrét egy percz alatt megtisztították az oláhoktól, kik észvesztetetlen menekültek a Tövis utczán végig ki a városból.

Közvetlenül a hid mellett, ettől balra a Tövis-utca szegletén a Réderberger Ignác korácmester háza emelkedett.

A fájdalom esemény Csizsér Dániel ref. papjelöltnek halálhíre volt. A kegyetlen sors még attól is megfosztá őt, hogy utolsó „Isten-hozzá”-ját szerettei s barátaitól környezve sohajhassa el, s porait az édes haza hártjai alatt nyugodhassanak, melyet ő biztató reményekkel s ifjai lelkének küzdelme által kivívandó boldog jövő képzetével, csak rövid időre hagyott vala el! De az isteni bölcsesség másképp végzett felőle! Biztató szép reményeit nem valósíthatá meg, s távozása alkalmával vett rövid búcsuja örök búcsu leve, mely után csak ama szebb hazában van viszontlátás, de e földön soha...

Azt hiszem, hogy a kik őt valóban ismerték, azok jobban emlékeznek a tiszteletreméltó jeles fiatal emberre, s halálának híre mélyebb és fájdalmasabb benyomást tett keblükre, semhogy szükséges volna e helyen róla bővebben megemlékeznem s halálának sötét fátyolát újból fellebentennem! A képzett fiatal ember, rombadult reményeivel együtt, idegen földön, a marburgi temető egyik jelentéktelen sírhantja alatt alussza örök álmát...

Mikor a mult év őszén Nagy Károly kollégámmal mi is ide jövének, egy sétánk alkalmával a temetőt is meglátogattuk. Csodálatos a néma hezaban, s csak a földre hullott száraz, sárgult levlelek ropogtak lábaink alatt, a mint az itt nyugvó pályatárs sírját keresni iparkodánk! Csaldóttan és lehagolyva térünk vissza mert azt nem találhatók meg.

Tudakozódás után később ráakadtunk, de a fájdalom könyveket esalt szemünkbe, mikor a különben ritka szép kis temetőben egy elhagyott, gazzal vadul benőtt és egy számozott fa hasábjával megjelölt halom alatt lelők a néhai hazafi és pályatárs nyugvó porait!

Kis gondolkodás után eszünkbe juttatja, hogy egy időben Enyeden, s talán még szülőföldén is, gyűjtés történt volt a czéliből, hogy síremlék állíttassék számára. Ebben egy mentő gondolatot találtunk arra nézve, hogy talán a néhaiak sírját az oly leverő hatás elhagyatottságtól megmenthetjük. Épen az vala ezélla ezen kis közleményemnek, hogy azokhoz forduljak, a kik eme gyűjtésnek vezetői voltak és a begyűlt összeg elhelyezése iránt intézkedtek.

Tisztelettel kérjük tehát az illetőket, hogy szíveskedjenek minket e lapban a gyűjtés eredményéről felvilágosítani s ha netán akkora összeggel rendelkezünk, a mekkora ezen czélra kielégítő, kezdjük meg együttesen a kegyeletes czél megvalósítását! Ha felvilágosítást kapunk az összeg nagyságáról és hollétéről, mi készséggel ogunk lépéseket tenni sz emlékkő felállításá érdekében, s ha ez óhajunk szerint sikerülne, annak, a ki othon ezen ügynek főintézője, — minán a módokat közösen levélben megállapítjuk, — a sír — emlékkőre vonatkozó pontos és hiteles számlákat, sőt esetleg még az emlékkő fényképét is megküldendők.

Az idő már azt hiszem eljött a kegyelet ome tetének megvalósítására, s ha kellő anyagi erő is van, lássunk hozzá s adjuk át a megboldogult porainak ezen utolsó ajándékunkat! Mi készséggel tesszünk meg a mi részünkről minden lehető, annyival is inkább, mert mi még személyes ismeretségben és barátságban valánk a

Ezen épületbe, melynek fedele szintén levolt égve, néhány oláh szorult be s vesztőket látva, az ablak nyílásokon keresztül makacsul tüzeltek Perezi csapatjára. Sőt egy onnan jövő golyó az olasz lovasok derék őrmesterét oly szerencsétlenül találta hátban, hogy lováról lebukott és csakhamar meg is halt.

Ezen fájdalom veszteség láttára a csapat egy része körülvette a Réderberger házat, hogy abból senki ne menekülhessen, a nagyobb rész pedig a menekülő tábort üzte a Tövis-utczán.

Kiérve a városból nem merték a futó ellenséget, üldözni, nehogy az győztes csapatunk csekély számát észre vévő, összeszedje magát, visszatérjen s a harcot újra kezdje.

Aztán meg ekkor már alkonyodott is. Míg a csapat nagyobb része a futó tábort kergette, szalatt Perezi a Réderberger ház körül maradtaknak parancsolta, hogy akárhonnan szalmát hozzanak oda.

A hid közelében fekvő Graef József féle telken egy szakasz szalma esodálatsképen megmaradt.

Ebből vittek a Réderberger házhoz a menyi elég volt nekik.

A szalmából tekereseket csombajítottak, ezeket meggyújtották s nagy mennyiségben dobták be az ablakon a házba.

A benn rekedt oláhok ekkor már felhagytak a tüzeléssel. Kettő közülök kétségbe esett erőfeszítéssel felkapaszkodott a kéménybe, a többi meg a falak mellő lapulva vagy a földön elterülve várakozott borzasztó sorsára Némelyek a ház ajtaját támasztották.

Egyik a honvédek közül, egy a Királyhágón túlról való izmos fiu benyomja az ajtót s bemegy a házba E pillanatban két golyó is repült feléje, de szerencsére egyik sem talált. A bátorfiu példáját nyomban követték több honvédek s főleg az enyedi nemzetőrök közül. Ajtón ablakon siettek be a házba.

néhaival. Hova-tovább ifjabb és újabb nemzedék kerül de, a melynek kevésbé fog érdekében állani az előtte ismeretlen Csizsér Dánielnek síremlékét állítani. — Miért ne tehetnők meg most mi, a kik ismertük, szerettük és becsültük őt, kinek emléke szívünkben még éléken él és mindig élni fog!

Jancsó Sándor,

ref. papjelölt.

Felhívás

az Eötvös alap országos tanítói egyesületének érdekében.

A „Magyarországi tanítók Eötvös-alapjának” gondozása, a mely ez ideig az „Országos képviselői tanítógyűlés” kebeléből kiküldött bizottságnak feladata volt, az 1890-ik évi aug. havában megtartott IV-ik egyetemes tanítói gyűlés alkalmával a „Vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter Ó méltóságának” helybenhagyó intézkedése folytán az „Eötvös alap országos tanítói egyesületre” bízott.

Az új egyesület, a melynek alapszabályai a IV-ik egyetemes tanítói-gyűlés alkalmával véglegesen megállapították s a magas kormányhoz helybenhagyás végett felterjesztettek a „Magyarországi tanítók Eötvös-alapjának”, a tanítók ezen eddigelő csak szűkebb körre szorított országos jótékony intézetének tökéletesebb kifejlését tűzte ki czélul.

A szentesítés végett felterjesztett új alapszabályok 3-ik §-ában az egyesület feladata, a következőképen állapított meg:

A „Magyarországi tanítók Eötvös-alapjából”, mely az ország tanítóóságának elidegeníthetetlen és megoszthatatlan közös vagyonát képezi, az Eötvös-alap országos tanítói egyesület:

a) az egyesületi rendes tagok jó erkölcsű, szorgalmasan és jó sikerrel tanuló gyermekei számára ösztöndíjakat, ösztöngyűjteményeket, kiskorú árvaik s esetleg keresetre képtelen, nagykorú, nyomorok utódaik részére segélyösszeget nyújt.

b) a tanítók orsz. árvaházának alapját évenként bizonyos összeggel támogatja;

c) az elagott vagy elbetegedett és e miatt hivatalaikban meg nem maradható, csekély nyugdíjban részesülő, szegénysorsu rendes egyesületi tagokat segíelje;

d) a hosszabb ideig tartó súlyos betegségben szenvedő rendes tagoknak segélyösszeget s azaz meg, és a gyógyíthatatlan bajokban szenvedő, vagy magukban jó tehetetlenekké vált rendes tagok számára az ezen czélra alkalmas helyeken menedékházakat, otthonokat állít fel;

e) a fővárosban létesíti a „Magyarországi tanítók házát”; hozzájárul annak fenntartásához és gondozását külön szabályzatban állapítja meg. A magyarországi tanítók ezen fővárosi házában az egyesület rendes tagjainak felsőbb iskolákban és egyetemeken tanuló gyermekei részben ingyen, részben pedig mérsékelt díjért szállításban és ellátásban fognak részesülni.

Az Eötvös-alap az ezen itt idézett §-ban felsorolt

A házban levő oláhok, kiket az égő szalmatekeresek világánál lehetett jól látni, legesekélyebb önvédelmet sem fejtettek ki. Kegyelemért rimázkodtak, vagy a földön elterülve halottaknak tettették magukat.

Kegyelem nem volt.

Borzasztó és elkéseredett embereink a halálra rémültekkel előbb övre földre terítették, aztán szuronyokkal keresztül szurták.

Észrevettük, hogy a kéményben is rejtőzködik a megszorult oláhok közül egy vagy kettő.

A kémény nyílásába nagy szalmatözet ölesztettek Ennek füstjét és melegét egyik a kéményben levők közül nem birta kiáltani s kábultan lebukott. Nyomban keresztül szurták. A másik, egy balázsfalvi theologus a tűz és füst próbát kiállotta s életben maradt. Ezt másnap az enyedi oláhok vették le onnan létra segítségével a kiállott rémület és hideg miatt félholtan. Később görög kath. pap lett belőle Inakfalván.

Néhány percz alatt a borzasztó munka véget ért. Jan. 17-én az enyedi oláhok ezen házban 28 hullát számláltak meg.

Budai János és Nagy Sándor benéztek a Fajler Ignác i. p. telkére, mely a Szentkirály utca sarkán feküdt.

A mint az utca ajtót hátrálókték, megette egy magyar parasztot pillantottak meg, ki derék czilinderes fegyverét ép a Budai mellének szegzte.

Mielőtt lehetett volna a két nemzetőr magát rávetette, fegyverét kezéből kifacsarták, majd földre terítették s Budai mellének szuronyt szegzett.

A szerencsétlen ember szivrehatólag esdeklett kegyelemért, igórvén, hogy ha kegyelmet kap olyan helyre fogja elvezetni, hol tribonok rejtőzködnék.

(Folyt. követ.)

zedék kerül
bi az előtte
állítani. —
bertük, sze-
nkben még

ndor,
lőit.

ületének

ának gon-
letti tanító-
adatok volt,
egyetemes
tatásügyi m.
gyó intézke-
i egyesüle-

ai a IV-ik
m megállá-
gyás végett
vős-alapj"-
örre szorit-
b kifejlesz-

apszabályok
képen álla-

bóit", mely
megosztha-
ap országos

n, szorgal-
ára ösztön-
repre kép-
goly-össze-

venként bi-

miatt hiva-
jában része-
egélyezi);
gben szen-
meg, és a
agukban jó
ezen czélra
t állít fel;
agi tanítók
gondozását
országai ta-
des tagjai-
ló gyerme-
díjárt szál-

a felsorolt

atekerekek
elmet sem
földön el-

ra rémul-
váltkal ke-

tözködik a

lesztettek
evők közül
an keresz-

a tűz és
másnap az
a kiállott
g kath. pap

véget ért.
n 28 hul-

a Fajler
za sarkán

gette egy
ezilindere

agát ráve-
terítették

eklett ke-
yan helyre

feladatok közül eddig csak az a), b) és c) pontokban foglalt célokat szolgálta és tizenöt évi működése alatt 29,775 forintot osztott ki részint ösztöndíjak, részint pedig segélyszekerek alakjában s ily módon 170 róm. kath. 85 ev. ref., 69 ág. ev., 54 izr., 7 görög k. és 7 unit. összesen tehát 392 tanítói család gondjait enyhítette s ezenfelül a „Tanítók országos árvaházának” fenntartásához is 1870 frttal járult. Tőkésített vagyona azonban csak most érte el a 40,000 frtnyi összeget.

Kétséget sem szenved, hogy az „Eötvös-alap országos tanítói egyesülete” a reá bizott országos tanítói jótékony intézet hatáskörét tetemesen kibővítette; ámde az ujonnan tervbe vett célok mindegyike olyannyira természetes feladatokat átdolgozó bizottságot méltán megróhatta volna mindenki, ha ezeket az „Eötvös-alap országos tanítói egyesületének” megalkotása alkalmával teljesen figyelmen kívül hagyta volna. A hosszabb ideig tartó és nehezen gyógyítható betegségekben sinlődő tanítók segélyezése, az elhagyott és elnyomorodott agg tanítók menedékhelyeinek szervezése, a „Magyarországi tanítók fővárosi házának” felállítása ma már el nem odázható feladataivá váltak hazánk legrégebb tanítói jótékony intézeténél.

Hiszen az alapszabályokat átdolgozó „Eötvös alap gyűjtő és kezelő országos bizottsága” tudhatja a legjobban, hogy hányan fordultak már eddigelé is az intézet rendes tagjai közül az alap támogatásáért, ha életük megmentése céljából valamely költségesebb fűrdőhelyre avagy más drágább gyógyintézetbe kellett volna menniök, és hogy hányszor kellett tétlenül és tehetetlenül néznie azt, hogy miként hagyják el a fővárost és választott pályájukat a tanítók és tanárok legtehetségebb és legszorgalmasabb fia is csak azért, mivel Budapesten még nincsen olyan intézet, a hol a jelesen tanuló szegényebb sorsu egyetemi hallgatók és a többi magasabb foku szakiskolák növendékei méltányos és mérsékelt díjért avagy esetleg teljesen díjtalanul is tisztességes ellátásban részesülhetnek.

Azokban a mily szépek és magasztosak azok a célok, a melyekkel az „Eötvös-alap országos tanítói egyesülete” a tanítók országos jótékony intézetének feladatait kibővítette, ép oly nagy és erélyes munkásságot kell a nemzet népnevelésének az ujonnan megalakult egyesületben kifejtjenök.

A kitűzött célok, ha egyrészt megérdemlik, hogy a haza összes néptanítóinak tevékenysége igénybe vétesse, ugy másrészt meg is kívánják, sőt meg is követelik azt, hogy ne csak a 25 ezernyi néptanító, hanem még a tanítóképző intézetek és a polgári s felsőnépiskolák tanárai és a kir. tanfelügyelők is élénk részt vegyenek azoknak megvalósításában.

Az „Eötvös-alap országos tanítói egyesülete” által kitűzött nagy feladatok csak az egész nemzet népoktatásügyi összes munkáinak egyetértő közreműködésével és a polgárságnak, valamint az ország kormányának pártfogása és támogatás mellett lehet megoldani.

És mi, a magyarországi tanítók Eötvös-alapjának gondozásával foglalkozó országos bizottság, számítottunk és számítunk is arra, hogy a haza összes néptanítói, kisdédovói és a magasabb foku népoktatásügyi intézeteknek összes tanárai is a tanfelügyelőkkel egyetemben egytől-egyig mind be lépnek egyesületünkbe és nem vonják meg a kitűzött szent céloktól azt a hetenkint két-két krajczárnyi, évenként véve is mindössze csak egy forintnyi áldozatot, a melyet a rendes tagok évi tagsági díjaként új egyesületünk felé kér és megkövetel. Vajha ezen számításunkban és reményességünkben ne kellene ismét keserűen csalódnunk! Ha csak 20 ezren lépnének is be a 25 ezernyi tagot számláló néptanítósság közül egyesületünkbe, ugy már évenként 20 ezer frtot lehetne országos tanítói jótékony intézetünk céljaira fordítanunk.

Bizvást reméljük továbbá, hogy a népoktatásügyi intézetek, nevezetesen pedig a népiszkolák kézikönyveinek a kiadói is támogatni fogják egyesületünket oly módon, hogy felajánlanak a népiszkolai kézikönyveknek egy-egy krajczárral felemelendő árából egy-egy félkrajczárt a mi egyesületünk céljainak, legszébbjére, t. i. a Tanítók országos árvaházának és a „Magyarországi tanítók” fővárosi házának javára. Két millió gyermek járva népiszkoláinkba, egyre egyre ha csak két kézikönyvet számítunk is, már is kétmillió krajczár, azaz 20 ezer frt juthatna ezen forrásból egyesületünknek, és a szülők észre sem vennék és szívesen meg is hoznák gyermekeik oktatásának javára az ily módon reájok háramló csekély áldozatot.

Rendíthetetlenül hiszünk továbbá, hogy a nagy közönség, az egyes politikai körök és társulatok, valamint a magas kormány is, kiterjesztik segítő és pártfogó jobbukat az „Eötvös alap országos tanítói egyesületének” támogatására, még pedig az eddig tapasztalat mértékben mert hiszen tizenöt évi tapasztalatunk arra tanított, hogy a milyen mértékben fejlődik magában a néptanítósságban a kartársi szeretet és közérzet, ép oly mértékben emelkedik a néptanítósság iránti jóindulat és áldozatkészség az egész nemzetben. Mert a nemzet csak örvedve szemlélheti, ha népnevelői és tanítói között a nagyok iránt

való hegyelettél az egymás iránt való testvéries érzület, a népek például szolgálható kölcsönös segélyezést biztosítható társulati szellem evről-évre fokozódik. És nincs, nem lehet magyar ember, a ki megtagadná a mi egyesületünkkel támogató jobbát, a midőn megérti, hogy a magyarországi néptanítósság azzal készül államunk ezred éves fennállásának magasatos örömnemepét megszentelni, hogy az ország fővárosában oly hajlékot épít, a melyben legalább száz szegénysorsu egyetemi hallgató és magasabb foku szakiskolai növendék mérsékelt díjért, avagy ha lehetséges lesz, teljesen ingyen, tisztességes ellátásban részesülhessenek, és arra számít, hogy a magyarországi tanítók ezen házában az Eötvös alap országos tanítói egyesületéhez tartozó rendes tagok gyermekein kívül még jelesen tanuló szegénysorsu tanulóknak is biztos és kedves otthont nyújthat majd.

A midőn az „Eötvös-alap” gondozására hivatott új egyesület alapszabályait megállapítottuk a IV. egyetemes tanítói gyűlés alkalmával, szemünk előtt a bécsi „Rudolphinum” és ugyancsak a bécsi „Szegénysorsu egyetemi tanulókat alyumái” fenntartó egyesület áldásosan működő intézete lebegett. Az elsőkben mintegy 80, a másókban pedig 200 egyetemi tanuló nyert ingyen szállást. Mind a két intézet fölött egy, részint az egyetemi tanári karból, részint más, egyesületi tagokból választott igazgató tanács őrökdi, s mindegyik intézet házában a legpéldásabb rend uralkodik anélkül, hogy az egyetemi ifjúság szellemének és jellemének helyes és szabad fejlődését megakadályozó túlszigorú házi renddel kormányoznák az intézetet.

Nem részletezzük ezuttal teljesebben, hogy miként óhajta az Eötvös-alap országos tanítói egyesület a magyarországi tanítók házat mindenek előtt Budapesten, később, ha isten megsegis bennünket, Kolozsvárt is megalkotni; valamint azon terveinket sem ismertetjük meg most a melyek az elagott s mindenki által elhagyott kiérdemült tanítók menedékhelyeinek szervezésére vonatkoznak; de felhívjuk mindazokat, a kik a magyarországi tanítók Eötvös-alapja iránt eddig is érdeklődtek és a néptanítók legszebb egyesületi törekvéseit figyelemre keszek méltatni, arra, hogy fogadják kegyes gondjaikba az „Eötvös-alap országos tanítói egyesületének” ügyét, kiváltképpen pedig a „Magyarországi tanítók házának” eszméjét.

Első sorban a sajtó szíves jóindulatáért és hathatós pártfogásáért eszedezünk, tudváu, hogy úgynek a nemzet szellemi hatalma legbefolyásosabb képviselőinek támogatása nélkül győzelemhez nem juthat. Egyesületünket és annak céljait minden nemesen érző honfittársunkkal egyedül csak a sajtó útján ismertethetjük meg. Alázatosan kérjük, ne vonja meg tehát a mélyen tisztelt szerkesztő ur se segítő jobbát a nemzet legszéresebb napzamosainak jótékony infézetétől és legyen a mi ügyeinknek ezentul is kegyes jóakarója és támogatója.

Másodszorban alázatos eszedésünket e beces lapok mélyen tisztelt olvasóihoz intézzük: ne vonják meg filléreiket a magyarországi tanítók által felállított szent oltártól.

Végül testvéreinkhez, a magyar haza néptanítóihoz intézzük hívó szózatunkat. Lépjének be minél előbb, minél tömegesebben az Eötvös-alap országos tanítói egyesületébe. Küldjék be minél számosabban az egy frtnyi tagsági díjat alapunk pénztárnokához, Örley Jánoshoz (Budapest, VIII. ker. Szentkirályi utcai iskola) még a folyó hó 25-ig, a midőn is az Eötvös-alap 1890 ki év-számadási lezáratnak. Hadd lássa ország világ, hogy a magyar néptanítósság is elért már a műveltségnek azon fokára, a melyen állva a németországi tanítósság már régen megalkotta évenként százezerekkel rendelkező jótékony tanítói intézetét.

Kéréseinket ismételve, maradtunk kiünnö tisztelettel az Eötvös alap gyűjtő és kezelő országos bizottsága nevében. Budapest, 1891. január 2-án. Alázatos szolgál: Péterfy Sándor elnök, Lederer Ábrahám második-elnök, Örley János pénztárnok, Luttenberger Ákos titkár, Jeny József ellenőr, Szóke István jegyző.

VEGYES HIREK.

— **Örvedetes viszonyról** nyertük tudomást, melynek mindenütt való fennállását a polgárság és katonaság között szívből óhajjuk. Ugyanis Abrudbánya városban Sertie Emánuel cs. és királyi alezredes vezénylet alatt állomásozott 51. sorszred egy zászlóalja eltávozván vármegyénk alispánja a legteljesebb megelégedését és örömet fejezte ki nevezett alezredes és tisztikara szívélyes magatartása felett, mire a XII. cs. és kir. hadtestparancsnoka Szvetenay cs. és ktr. altábornagy válaszólván, kijelenté, hogy az alispán nyilatkozatát a nevezett zászlóal parancsnokának, saját elismerése kifejezése mellett tudomásul hozta s egyszerűen mint az alispánnak, mint az tisztviselői karnak a tanusított barátságos induiatáért köszönő elismerését fejezte ki.

— **P. Szathmári Károly** a Bethlen főtanodának a 60-as években kiváló tanára, a Bethlen főiskola törté-

netének írója, „Magyarhon fénykora” s több érdekes történeti regény és jeles mű szerzője, később a képviselő ház naplószerkesztője, f. hó 16-án Budapesten meghalt. O volt a kisdédovás eszméjének egyik legfáradhatatlanabb hartzosa s most, midőn az erről szóló törvényjavaslat tárgyalás alá kerül, lépteti le a kérelhetetlen végzet munkálkodása színteréről.

— **Abrudbánya rendezett tanácsu város** az első, melynek népességéről hivatalos tudomásunk van. Ven összesen 1460 férfi és 1252 nő, összesen 2992 lakóssa és pedig 1144 magyar, 1684 román, 45 német 114 más nemzetiségű, 5 külföldi, szaporodás 123.

— **Tanuló temetés.** A Bethlen-főiskola ifjúságának a mult héten gyásza volt; egyik pályatársuk, a I. gym. tanuló Csígás Károly egy korai árvaságra jutott kisfiu végezte be rövid életét. Súlyos hagymászt állott ki, s miut üdült váratlanul ragadta el a halál. A gymnasium tanárai s növendékei testületileg, gyászzenével kísérték ki az örök nyugalom helyére.

— **Gyújtás.** Szalanczy Lőrincz fugadi birtokos istállóját — valószínűleg bosszúból egy elbocsátott béres — f. hó 16-án éjjel felgyújtotta. A leégett épület és takarmány 1400 frtot érhatett. Szász J. főszbiró azonnal kiszállott a vizsgálat megejtésére s a gyanus béresnél számos lopott tárgyat is talált.

— **A Koch-féle beoltásokkal** a megyei kórházban szintén kísérletet fog tenni dr. Bocz József igazgató, ki több ideig tanulmányozta a kolozsvári korodákon végzett oltásokat.

— **Az ételek emészthetősége.** Érdekes tudnunk azon sokféle étel közül, amit fogyasztani szoktunk, aránylag melyik a könnyebb s melyik a nehezebben emészthető? A gyöngye gyomrok kedvéért ime felsorolunk néhányat: Egy órai emésztési időt igényel a főtt rizs. Ez a legkönnyebb étel. — Másfélóra kell: az árpakása leves, sült vad, főtt alma és körtve, almaiz, főtt lazac és pisztráng, spinot, spárpa, zeller, áttört bab és borsó, árpakása emésztésére. Egy óra 35 perc alatt a főtt velő és főtt szágó emesztődik meg. Két óra 15 perczet igényel a hal, felforraltatlan tej, főtt pulyka. Harmadfél órát: sült pulyka, főtt bárányus, sült malacz, pirított burgonya, hüvelyes borsó, bab, lencse. Két óra 45 perczet: tojásos pudding, pirított gyege marhahus, csirke becsinált, 3 órát: hig tojás, sült ürúhus, nyers sonka, bőftök, sült sovány marhahus, lepény. Három óra 15 perczet: marha sült, rostéjos, főtt sárgarépa, saláta, kolkáposzta. Negyedfélórát: sült disznóhus, keményre főtt tojás, régi sajt, friss sült kolbász, főtt marhahus, főtt burgonya, friss buza-kenyér, főtt hagyma, Három óra 45 perczet: főtt zsiros zsiros marhahus, vajkenyér kávéval. Négy órát: főtt és sült szelid szárnyas, ürúszült, bornyosult, marhahusleves, száraz kenyér kávéval. Négy óra 15 perczet: szárnvas vad, főtt disznóhus főreléssel. Ötötfél órát: főtt gyege ürúhus, friss füstölt hus és savanyu káposzta. Öt órát: igen keményre főtt tojás, sült füstölt kolbász, cseresznye, szilva, mazsola szőlő, mandula, gomba, dió. Hat órát: régi páczolt hus és sült zsiros angolna. — Ebből is látható, hogy az egészséges embernek is lehetőleg ügyelni kell arra, hogy egynemű, nehezen emészthető étel-ek helyett, többféle könnyebb étkekből állítsa össze ebédjét, a gyöngye gumrukat pedig óvakodjanak a nehéz emészthető ételektől.

— **A helybelli iparos ifjúsági önk. és belogse-**gejyző egylet az idei táncvizigalmát f. hó 31-én a régi városház termében tartja meg. Ismerve az ifju egylet tevékenységét és törekvéseit s azon fesztelen magyaros jó kedvet, mely táncvizigalmaikat fűszererezni szokta, a legmelegebben ajánljuk olvasóink figyelmébe.

— **Figyelmeztetésül** a püspöki vizsgálat alatt álló n. enyedi ev. ref. egyházközség mindenik önálló tagjához. Miután egyházközségünk képviselőtestülete megbízatásának ideje lejárt, az a törvényeinken gyökerező eljárás szerint újra választandó, mi folyó évi február 1-u délelőti 11 órakor fog véghez menni az új városháza tanácstermében. Képviselő választási jogosultsággal bit egyházközségünknek mindenik olyan önálló tagja, ki rovatalt, közpüszntári (domestikai) járulékot fizet. A képviselőlet tagjává pedig csak az megválasztható, a ki egyházi tartozásaival a választás idején egy évnel több időről hátralékba nincs. Figyelmeztetjük azért egyházközségünk önálló tagjait, hogy hátralék tartozásaikat a megjelölt időig t. Benedek Gábor egyházi pénztárnok urnál, vagy a kiküldött egyházi rovatalt-gyűjtőnél annyival inkább egyenlítsék ki, mert ellenkező esetben, a törvény értelmében sem az egyházközségi képviselőlet, sem sem a keblt tanács tagjává nem megválaszthatók. Nagy-Enyed, 1891. január 17-én. G á s p á r J á n o s egyházi főgondnok.

— **Az 1891. évi kutyatartási-díj.** Nagyenyed város tanácsa által érvényesítési klauzulával már ellátott kutyatartási díj 1891. évi kivetési lajstrom a város adóügyi osztályának hivatalos helyiségében 8 napi nyilvános közzemlére ki van téve és az érdekelt kutyatartó urak

fel is lettek hiva annak meglekintésére. Ezt azért közöljük igen tisztelt olvasóinkkal, miszerint a kellemetlen-ségek kiküszöbölése céljából jó lesz megtekinteni.

— **A szegény tanulókat segélyező kör** folyó hó 6-án tartott estélyének összes jövedelme 68 frt 40 kr. Ebből felülfizetés 13 frt 20 kr. Felülfizettek: id. báró Kemény György 2 frt, Náadori Vilmos 80 kr, Mátyás Sándorné 20 kr. br. Kemény Endre 70 kr, Serestély Vilmos 70 kr, Krizmanics Vilmos 40 kr, Vilk Edéné 30 kr, Orbai 10 kr, ifj. br. Kemény György 70 kr, Szilágyi Farkas 1 frt, Horváth Józsefné 40 kr, M. kir. pénzügyigazgató 40 kr, id. Winklerné 40 kr, X. Y. 10 kr, Horváth Miklós 30 kr, Zeyk Dániel 70 kr, Jakab Károly 1 frt, Kristyori Zs. 30 kr, Kovács J. 40 kr, Török B. 10 kr, Józsa Zs. 70 kr, Ujvári N. 20 kr, Székely Ferenc 70 kr, Sombory S. 30 kr, Wint Béla 10 kr. Fogadják a tisztelt felülfizetők az egyet érdeklében hozott áldozatukért forró köszönetünket. A kör elnöksége.

Apróságok.

* **Csattanás.** Egy tréfás ur ember következő elménevezkedő kérdéssel száll be a teleült közti kocsiba: „Tele van már a Noé bárkája?” Azonban hamar felültek a felelettel: „Csupán számár hiányzik még — tessék csak bejönni!”

* **A jó lélek.** Tiszt: Janosi, hogy van a kapitányod? halom, hogy beteg volt. — Tiszt: szolga: bizony nagyon oda van a szegény kapitány ur, csak az imént akarta a fejéhez vágni a eszmáját, de nem volt még elég ereje.

* **A mostani eselések.** Leány: „Nagysága gyermekszolgálat kerestet, s ugy lehet elfogadnám ezt az állást, de előbb szeretném előbb látni a gyermekét.” Asszony: „Gyermekemet? ugyan miért?” Leány: „Tudni akarom, hogy emberek között megjelenhetnek-e vele?”

* **Bálban.** Táncosné a táncosához, ki lehuzta a kesztyűt: „Legyen szives felhuzni a kesztyűt, mert még meghűlhet.”

— **Az aradi magyar állami érem.** Irtá: V a y Károly gróf. A kiállítások rendkívül nagy, előnyös befolyása a különféle találmányok megbirálására ösmert dolog. A kiállításokon tizezrek, sőt néha milliók szemlélik meg a közhasznu találmányokat, melyeknek többé-kevésbé kitünővolta fölött a kiállítás bíráló-bizottsága dönt. Ez okból rendkívül fontos az érdem jutalmazására és a közérdek szolgálására, hogy ezen bíráló-bizottság becsületes, szakértő, elfogulatlan egyénekből álljon; mert ellenkező esetben a hozott bírálat képes vajmi nagy, jelentékeny kárt okozni nemcsak a méltatlanul mellőzött gyártmány kiállításának, hanem a legkiválóbbat tüntetik ki a megfelelő jutalommal! Önkénytelenül ez jutott eszembe, midőn a nemrég nagy eredménnyel befejezett aradi kiállítás bíráló-bizottságának működését, jutalomkiosztásait olvastam. Szerencsés kiállítás! Malynak bíráló-bizottságai megfeleltek a hozzájuk méltán tűzött várakozásoknak. Kiváltképp áll ez azon bíráló bizottságról, mely a korszerű találmányok legesleghasznosabbja fölött volt hivatva szakértői bírálatot mondani; értém a tűzoltószerek fölött Az aradi kiállítás bíráló bizottsága a magyarországi tűzoltó szerek között Tarnoczy Gusztáv országgyűlési képviselő nagyszerű tűzfeeskendőgyárának remek gyártmányait nemcsak a legkitünőbbnek találta és nyilvánította ki, hanem az összes magyarországi gyártmányok között egyedül azokat ítélte meg oly kiváló minőségűeknek, a melyek tökéletesen méltók a legnagyobb kitüntetés: az állami ezüst nagyérem odaítélésére. Az aradi kiállítás bíráló bizottsága a valódi érdemet jutalmazván a legtöbb kitüntetéssel, annak bírálatát országoszerzte, sőt a külföld illető szakkörében is a legjobb benyomást tette. És ez vajmi természetes; mert a Tarnóczy-féle szabadalmazott tűzfeeskendő és másféle tűzoltó szerek már szépen terjednek honunkban, sőt a külföldön is: azok lévén a legegyszerűbb és legszilárdabb szerkezetűek, tehát legalkalmasabb arra, hogy még avatatlan kezek is elbánhassanak velők, ami megbecsülhetetlenül nagy előnyük, különösen ott, a hol nincs rendes tűzoltóság — s mindennek dacára a legjutányosabbak. Vagy ki gondolta volna még csak pár év előtt is, hogy lesz oly szerkezet, a mely, ha tűz alkalmával a víz tisztatlansága miatt megakad, felperez alatt kinyitható, kitisztítható s ismét elzárható. Ezt a legkimerőbb képzelet sem bátorzkodott elgondolni, látván Európa legbiresebb gyárosai is csak olyan gépeket állítottak elő, a melyeknek kitisztítása szakértőt s jó félorát követelt; ugy hogyha a gép tűz alkalmából: szalmával, falevéllal, bedugult, ugy az rendszeren ugyanazon tűznél nem volt többé használható. Ezen óriási hrtrány miatt rendkívül sok falu pusztult el! A tűzfeeskendő gyárosok leginkább csupán a városi viszonyokat tartották szem előtt; persze a városokban rendes tűzoltóság és tiszta víz, legtöbb esetben vízvezeteki fölött rendelkeznek. — S így, ha valami, ugy ezen gyönyörű találmány érdemelte meg a szabadalmat;

mert nagy, lesújtó károsodástól menti meg az emberiséget. Igaz, hogy a Tarnóczy gyárának még mindig nagy, nehéz küzdelmet kell kiállani a régi gyárak ugy — a hogyan szerzett kirnevéhez fűzött előítéletekkel s ezen gyárak s műhelyek nagyszámu ügynökeivel, a kik semmi alkalmat sem mulasztanak el, miszerint a nálók jobb és olcsóbb gépeket szállító gyárak s így reájok nézve veszélyes versenytársoknak árthassanak. Hiszen, sudacter calumniare, semper aliquid haeret; s így annál nagyobb az illető Jury érdeme, hogy felülemelkedett a régi czégek nagyfoku előítéletes vedőinek befolyása fölé s tárgyilagosan bírálta meg az előtte fekvő tárgyakat. Évszázadunk önmagához méltó befejezést fog ünnepelni. A tizenkilencedik évszázad mérhetetlenül többet mutat fel a közhasznu találmányok mezején, mint az összes évezredek, a melyek a világ teremtése óta lepörögtek. A tizenkilencedik évszázad ezer meg ezer közhasznu találmánya között a legfontosabbak a gőz használata gépek hajtására (kiváltképp a gőzhajónál és a vasutaknál), a különféle varrógépek; a távirtda, telefon, a vegyszeti találmányok a villam felhasználása; a tudóvész gyógyítása és a tűzoltó szerek nagymérvű tökéletesítése, gyárakban történő előállítás. Vanak az emberi társadalomban is közhasznu foglalkozások is olyanok, melyek talán közvetve használnak egyben-másban az emberiségnek, noha közvetlenül nem; vannak szután olynemű foglalkozások is, a melyek valóban nem mozdítják elő az emberiség javát. A közhasznu foglalkozások legfontosabbjai közé tartoznak: oly szerek állítani elő, a melyek által az emberi munka termékeit mindenekelőtt a tűzvész posztítása előli kell igyekeznünk megvédeni; tehát a tűzoltószerek tökéletesítők, gyártói az emberiség legnagyobb jövőjöközé tartoznak, — ha gyártmányaikat megfelelő áron engedik át a közönségnek, hogy ez által is elősegítsék azok bésszerezhetőségét.

(Folytatás.)

Felelős szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. — TÜRÖK BERTALAN.
Kiadótalajdonos: WOKÁL JÁNOS.

Cs. és kir. szabad.

„ADRIAL” biztosító-társulat

— alapított 1838-ban. —

Vagyonbiztonsági tőkéje: 28 millió forint.
Intézője: báró Podmaniczky Frigyes.

Fentebbi biztosító intézet, mely 53 éves fennállása óta 146 millió forintot fizetett ki készpénzben károk fejében, elfogad biztosításokat a legolcsóbb díjtételek mellett:

a) **Az emberek életére;** időleges díjfértéssel; kihazasítási biztosítások gyermekék számára; tökéfizetések halálesetére; vegyes biztosítás életbenlét vagy halál bekövekeztével, évi járadékok biztosításá stb.

b) **Baleset biztosítások;** egyeseknek halál, állandó- és ideiglenes munkaképtelenség esetére; ugyszintén csoport biztosítások gyári-, mezőgazdasági irodahivatalnokokat illetőleg, valamint testületek részére.

c) **Tűz-biztosítások.** Tűz, villám, vagy robbanás által okozható károk ellen.

d) **Szállítás és jégkárok ellen.**
Előforduló károk a legméltányosabban megállapítva pontosan lesznek kifizetve.

A cs. és kir. szab. Adria biztosító társulat erdélyrészi vezérügynöksége Kolozsvártt.

Szekula Ákos,
vezérfelügyelő.

Kiss,
titkár.

Gróf Teleky László,
főhivatalnok.

1—3

Egy 80—100 holdas birtok vételre kerestetik. Ajánlatok intézendők Tolnai Ervin Gyulafehérvár

3—3

Nyomatott Wokál Jánosnál Nagyenyeden.

Szám 2365—90. tkvi.

Arverési hirdetmény

Az abrudbányai kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság által közhírré tétetik, hogy Posegan Mária szül. Dráza végrehajtónak Petruze Dumitru végrehajtást szenvedő elleni 10 frt tőke, ennek 1882. június 8-tól járó 6% kamatai, 18 frt 26 kr eddigi költség és jár. behajtása végett, az abrudbányai kir. járásbíróhoz területehhez tartozó Muska községi 272. 344. szjkbkben, megfelelő hrsz. a. foglalt ingatlanok az 1881. évi 60. t.-cz. §. a) és d) pontjai értelmében, egészen es tartozékai, összesen 670 frt becsértékben Muska községben a község házánál megtartandó nyilvános bírói árverésen 1891. évi január hó 24-én délelőtt 10 órakor, becsárk alul is, a becsár 10%-ának a bírói kiküldött kezéhez leendő előleges letétele mellett elfognak adni.

Vevő a vételárnak felét 15 nap alatt, másfelét az árverés jogerőre emelkedésétől számítandó 30 nap alatt és ugyanazon naptól számítandó 6% kamatokkal együtt a gyulafehérvári kir. adóhivatalnál 39425. sz. igazságügyminiszteri letéti szabályrendelet értelmében lefizetni.

E hirdetményvel kibocsátott árverési feltételek a hivatalos órák alatt ezen tkvi hatóság és Muska község előljárásiójánál tekinthetők meg.

A kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóságtól.
Abrudbánya, 1890. október 11-én

László József, kir. aljárásbíró.

Erdő, bánya és források eladásában közvetít és ajánlatokat kér

Tolnai Ervin
Gyulafehérvár. 5—10

Szám 2495—890. tkvi.

Arverési hirdetmény.

Az abrudbányai kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság által közhírré tétetik, hogy Cothisel Nuvdiu végrehajtónak, Orka Gavrilla végrehajtást szenvedő elleni 100 frt tőke, ennek 1884. évi augusztus 16-tól járó 6% kamatai, 32 frt 30 kr eddigi költségek s jár. behajtása végett a tompánfalvi kir. járásbíróhoz területehhez tartozó Topánfalva községi 67. szjkbkben, a megfelelő hrsz. a. foglalt ingatlanok, az 1881. évi 60. t.-cz. §. a) és d) pontjai értelmében egészen es tartozékai, összesen 626 frt becsértékben, Topánfalva község házánál megtartandó nyilvános bírói árverésen 1891 évi február hó 3-án délelőtt 10 órakor becsáron alul is, a becsár 10%-ának a bírói kiküldött kezéhez leendő előleges letétele mellett elfognak adni.

Vevő köteles a vételárnak felét 15 nap alatt, másik felét az árverés jogerőre emelkedésétől számít. 30 nap alatt és ugyanazon naptól számítandó 6%-os kamatokkal együtt a gyulafehérvári kir. adóhivatalnál 39425/881. I. M. száma letéti szabályrendelet értelmében lefizetni.

Ezen hirdetményvel kibocsátott árverési feltételek a hivatalos órák alatt ezen kir. járásbíró telekkönyvi hatósága és Topánfalva város tanácsánál tekinthetők meg.

A kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóságtól.
Abrudbányán, 1890. október hó 17-én.

László József, kir. aljárásbíró.

Szám 1632—90. tkvi.

Arverési hirdetmény.

Az abrudbányai kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság által közhírré tétetik, hogy az alsóvidrai gör. kel. egyház végrehajtónak, Csora József és neje Csora Rafla végrehajtást szenvedő elleni 100 frt tőke, ennek 1882. szeptember 8-tól járó 6% kamatai, 20 frt 82 kr eddigi költség s jár. behjtása végett a tompánfalvi kir. járásbíróhoz tartozó Alsóvidra községi 233, 610, 612, 613, 614, 818 és 821. szjkbkben foglalt ingatlanok az 1881. évi 60. t.-cz. §. a) és d) pontjai értelmében egészen es tartozékai 391 frt becsértékben Alsóvidra községben, a község házánál megtartandó nyilvános bírói árverésen 1891. évi január 16-án délelőtti 10 órakor, becsáron alul is, a becsár 10%-ának a bírói kiküldött kezéhez leendő előleges letétele mellett elfognak adni.

A kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóságtól.
Abrudbányán, 1890. július 26-án.

László József, kir. aljárásbíró.

Szám 1505—90. tkvi.

Arverési hirdetmény.

Az abrudbányai kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság által közhírré tétetik, hogy Gombos Mihály végrehajtónak Janou Avrem I. József, Jancu Sanfira, Janou George, Jancu Avram, Janou Avrem és Jancu Lina végrehajtást szenvedő elleni 500 frt tőke, ennek 1885. június 30-tól járó 8% kamatai, 15 frt 90 kr eddigi költség s jár. behajtása végett a tompánfalvi kir. járásbíróhoz tartozó Felsővidra községi 17. sz. tkben foglalt ingatlanok és tartozékai, 450 frt megállapított kikiáltási árban, Felsővidra községben a község házánál megtartandó nyilvános bírói árverésen 1891. január 17-én délelőtti 10 órakor becsáron alul is, a becsár 10%-ának a bírói kiküldött kezéhez leendő előleges letétele mellett elfognak adni.

Vevő köteles a vételár felét 15 nap alatt, a másik felét az árverés jogerőre emelkedésétől számítandó 30 nap alatt, és ugyanazon naptól számítandó 6% kamatokkal együtt a gyulafehérvári kir. adó, mint bírói letéti pénztárnál a 39425.—81. I. M. sz. letéti szabályrendelet értelmében lefizetni.

A kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóságtól.
Abrudbányán, 1890. július 19-én,

László József kir. aljárásbíró.